

20 เรื่องที่ครูต้องรู้ และควรรู้

ที่ครูต้องรู้

1. ศาสตร์พระราชา
2. พระบรมราโชวาท/พระราชกระแสรับสั่ง รัชกาลที่ 9 ด้านการศึกษา
3. พระบรมราโชบาย/พระราชปณิธานตามรอย ด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10
4. แผนการศึกษาชาติ ปีพุทธศักราช 2560
5. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ปีพุทธศักราช 2560 - 2579

ที่ครูควรรู้

6. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
7. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ
8. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
9. การยกระดับโรงเรียนคุณธรรม
10. ลดเวลาเรียน – เพิ่มเวลารู้
11. สะเต็มศึกษา หรือ “STEM”
12. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC
13. การพัฒนาครู/อบรมออนไลน์
14. นโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนไอซียู
15. แผนบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
16. การจัดการขยะ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
17. โรงเรียนประชารัฐ
18. การลดอุบัติเหตุทางท้องถนน/การจัดการจราจรภายในโรงเรียน (จัดอบรม-มอบหน้าที่ปฏิบัติ)
19. เกณฑ์วิทยฐานะใหม่
20. การบริหารจัดการ(นักเรียน)เรียนร่วม

หมายเหตุ

ข้อ 1 – 5 ข้อ 7 ข้อ 9 ข้อ 14 – 15 ข้อ 17 และข้อ 19 มีเอกสารแจก

ศาสตร์พระราช...ศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ศาสตร์พระราช คือ องค์ความรู้ของพระราช (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช) ที่ทรงช่วยเหลือปวงชนชาวไทย เป็นการวางแนวทาง แนวคิด ทฤษฎี หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการ-ขั้นตอนการทำงาน และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งมีมากกว่า 4,000 โครงการ เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนของพระองค์ท่าน เช่น ศาสตร์ในการทำฝนเทียม หรือ ฝนหลวง แก้มันแล้ง/ไฟป่า ศาสตร์ที่ชื่อว่าโครงการแก้มลิง แก้น้ำท่วม การแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ใช้ผักตบชวาที่เรียกว่า “ใช้ธรรมปราบอธรรม” กังหันชัยพัฒนา - เต็มออกซิเจน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก้วิกฤตต้มยำกุ้งหรือฟองสบู่แตก จวบจนทุกวันนี้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการนำไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลาย ทั้งในภาคเกษตรกรรม ธุรกิจ การจัดการทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และสถานศึกษา จนประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ฯลฯ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีพระราชดำรัส เมื่อปี 2554 ว่า “เป้าหมายในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’ เพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคน โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้คนมีความสุข โดยต้องคำนึงเรื่องสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา เชื้อชาติ และภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม แม้ว่าวิธีการพัฒนามีหลากหลายแต่ที่สำคัญคือ นักพัฒนาจะต้องมีความรัก ความหวังใย ความรับผิดชอบ และการเคารพในเพื่อนมนุษย์ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาเกี่ยวข้องกับมนุษยชาติ และเป็นเรื่องของจิตใจ”

รัฐบาล ฯพณฯ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้นำ “ศาสตร์พระราชสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” ในการพัฒนาเศรษฐกิจสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 รวมทั้งการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมโลกทั้งในระดับภูมิภาค และในระดับโลก โดยน้อมนำพระราชดำริขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ให้ “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ของการพัฒนา มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่ ประชาชนมีส่วนร่วม และได้ประโยชน์จากการพัฒนาอย่างแท้จริง ให้มีความ อยู่ดี กินดี และได้เชื่อมโยง “ศาสตร์พระราช” ในเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs - Sustainable Development Goals) จนประสบความสำเร็จในการสร้างความตระหนักและการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศในระดับหนึ่ง ยกตัวอย่าง (1) ศูนย์สาธิตสหกรณ์โครงการหุบกะพง เพื่อแก้ปัญหาการขาดน้ำกินและน้ำใช้ การขาดที่ดินทำกิน ซึ่งมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างง่าย (2) ธนาคารอาหารเป็นกิจกรรมจากกองทุนอาหารกลางวันแบบยั่งยืน ให้เด็กนักเรียนทุกคนนำไปลงทุน เพื่อประกอบอาชีพทำการเกษตรและปศุสัตว์ขนาดเล็ก (3) โรงเรียนพระดาบส จัดให้มีการสอนวิชาชีพ หลักสูตร 1 ปี มุ่งให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง เสริมด้วยทักษะชีวิต ให้สามารถดำรงตนได้อย่างเหมาะสม (4) กังหันชัยพัฒนา เป็นการเพิ่มปริมาณออกซิเจนในน้ำ ลดกลิ่น น้ำไม่เน่าเสีย เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำได้ (5) บริษัท ประชาธิปไตย รักสามัคคี จำกัด ดำเนินการตามรูปแบบ “วิสาหกิจเพื่อสังคม” บนกลไก “ประชารัฐ” ที่ไม่มุ่งเน้นผลกำไรจากการประกอบการ ฯลฯ

ดร. อานนท์ ศักดิ์วรวิชญ์ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กล่าวสรุปศาสตร์พระราช จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้

1. จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะหลักการนำทาง ประกอบด้วยสามห่วง สองฐาน คือความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัว มีฐานความรู้ และ ฐานคุณธรรม
2. **วิธีการของศาสตร์พระราช** คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดยต้องเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา คน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม **เข้าใจ** หมายถึง การใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว การใช้และแสวงหาข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์และการวิจัย การทดลองใช้จนได้ผลจริงก่อน **เข้าถึง** หมายถึง การระเบิดจากข้างใน เข้าใจกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา และสร้างปัญญาสังคม **พัฒนา** หมายถึง การพัฒนาที่ประชาชนเริ่มต้นด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองได้ และมีต้นแบบในการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้
3. **การประยุกต์แห่งศาสตร์พระราช** ต้องทำให้ด้วยความรัก ความปรารถนาและด้วยใจ ต้องประยุกต์ใช้อย่างยั่งยืน ไม่ยึดติดตำรา ปรับตามบุคคล สภาพพื้นที่และสถานการณ์ ตัวอย่างของการประยุกต์แห่งศาสตร์พระราช ได้แก่ โครงการพระราชดำริกว่า 4000 โครงการ เกษตรทฤษฎีใหม่ แก้มลิง ฝนหลวง กังหันน้ำชัยพัฒนา หล้าแฝก เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ สถานีวิทยุ อส ถนนวงแหวน ถนนรัชดาภิเษก ทางด่วนลอยฟ้าถนนบรมราชชนนี สะพานพระราม 8 ฟอนท์ไทยจิตรลดา เป็นต้น
4. **ผลลัพธ์ของศาสตร์พระราช** คือ แผ่นดินโดยธรรมและประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามตามพระปฐมบรมราชโองการ พออยู่พอกิน และรู้จักสามัคคี อันเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

พระบรมราชโองการ/พระราชกฤษฎีกา รัชกาลที่ 9 ตัดเกณฑ์ศึกษา

● พระบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล รัชกาลที่ 9

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 5 ธันวาคม 2503 ความรู้กับคุณธรรมจะต้องเป็นเรื่องเดียวกัน “ให้มีความวิตกไปว่า เด็กชั้นหลังจะห่างเหินจากศาสนาเลยกลายเป็นคนไม่มีธรรมในใจมากขึ้น คนที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินตาม คงจะหันไปทางทุจริตโดยมาก ถ้ารู้น้อยก็โกงไม่ใคร่คล่อง ถ้าโกงไม่สนิท ถ้ารู้มากก็โกงคล่องขึ้นแลโกงพิสดารมากขึ้น การที่หัดให้รู้อ่านอักขรวิธี ไม่เป็นเครื่องฝึกหัดให้คนคิดแลคนชั่ว เป็นแต่ได้วิธีสำหรับจะเรียนความดี ความชั่วได้คล่องขึ้น” (พระราชหัตถเลขา ล้นเกล้า ร.5 พ.ศ. 2441)

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 5 กรกฎาคม 2505 “ประเทศชาติของเราจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคน เป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดของชาติในวันข้างหน้า” ผู้ที่เป็นครูอาจารย์นั้น ไซ้ว่าจะมีแต่ความรู้ในทางวิชาการ และทางการสอนเท่านั้นก็หาไม่ จะต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรม รวมทั้งให้มีความสำนึกกับผิชอบในหน้าที่ และในฐานะที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไปข้างหน้า การให้ความรู้หรือที่เรียกว่าการสอนนั้นต่างกับการอบรม การสอน คือการให้ความรู้แก่ผู้เรียน ส่วนการอบรมเป็นการฝึกจิตใจของผู้เรียนให้ซึมซาบจนติดเป็นนิสัย ขอให้ท่านทั้งหลายจงอย่าสอนเพียงอย่างเดียว ให้อบรมให้ได้รับความรู้ดังกล่าวมาแล้วด้วย

● พระราชกฤษฎีกา รัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล รัชกาลที่ 9

“ครูต้องสอนให้เด็กนักเรียนมีน้ำใจ เช่น คนเรียนเก่งช่วยติวเพื่อนที่เรียนล้าหลัง ไซ้สอนให้เด็กคิดแต่จะแข่งขัน (Compete) กับเพื่อน เพื่อให้คนเก่งได้ลำดับดี ๆ เช่น สอบได้ที่หนึ่งของชั้น แต่ต้องให้เด็กแข่งขันกับตนเอง” (11 มิ.ย. 55)

“ครูไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคโนโลยีมาก แต่ต้องมุ่งปลูกฝังความดีให้นักเรียนชั้นต้น ต้องอบรมบ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดี เด็กโตก็ต้องทำเช่นกัน” (6 มิ.ย. 55)

“เราต้องฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะมากขึ้น จะได้มีความสามัคคี รู้จักดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความรู้ และประสบการณ์แก่กัน” (5 ก.ค. 55)

“ทำเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเป็นคนดี นักเรียนรักครู ครูรักนักเรียน” (9 ก.ค. 55)

“เรื่องครูมีความสำคัญไม่น้อยกว่านักเรียน ปัญหาหนึ่งคือ การขาดครู เพราะจำนวนไม่พอ และครูย้ายบ่อย ดังนั้น ก่อนคัดเลือกเด็กที่จะพัฒนาต้องพัฒนาครูก่อน ให้พร้อมที่จะสอนเด็ก ให้ได้ผลตามที่ต้องการ จึงจะต้องคัดเลือกครูและพัฒนาครู ต้องตั้งฐานะในสังคมของครูให้เหมาะสม และปลูกจิตสำนึกโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิธีการคือ การให้ทุนและอบรม กล่าวคือ ต้องมีความรู้ทางวิชาการในสาขาที่เหมาะสมที่จะสอน ต้องอบรมวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นครูที่แท้จริง คือ มีความรัก ความเมตตาต่อเด็ก ควรเป็นครูท้อแท้เพื่อจะได้มีความผูกพันและคิดที่จะพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดของตน ไม่คิดย้าย ไปย้ายมา” (11 มิ.ย. 55) 2.2

“ต้องปรับปรุงครู ครูจะอายุ 40 - 50 ปี ก็ต้องเรียนใหม่ ต้องปฏิวัติครูอย่างจริงจัง (6 มิ.ย. 55)

“ปัญหาปัจจุบันคือ ครูมุ่งเขียนงานวิทยานิพนธ์ เขียนตำราส่งผู้บริหาร เพื่อให้ได้ตำแหน่ง และเงินเดือนสูงขึ้น แล้วบางทีก็ย้ายไปที่ใหม่ ส่วนครูที่มุ่งการสอนหนังสือกลับไม่ได้อะไรตอบแทน ระบบไม่ยุติธรรม เราต้องเปลี่ยนระเบียบมาตรฐานการสอนหนังสือต้องถือว่าเป็นความดีความชอบ หากคนใดสอนดี ซึ่งส่วนมากคือมีคุณภาพและปริมาณ ต้องมีReward” (5 ก.ค. 55)

“ครูบางส่วนเวลาสอนนักเรียนจะสอนไม่หมดแต่เก็บไว้บางส่วน หากนักเรียนต้องการรู้ทั้งหมดวิชา ก็ต้องเสียเงินไปสมัครเรียนพิเศษกับครูท่านนั้น จะเป็นการสอนในโรงเรียนหรือส่วนตัวก็ตาม” (5 ก.ค. 55)

พระราชปณิธาน พระบรมราชโบายตติบการศีกษา ของรัชกาลที่ 10 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

พระราชปณิธานตามรอย ในหลวงรัชกาลที่ 9 ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 มุ่งสร้างโอกาสทางการศีกษาให้เยาวชนยากไร้ โดยเมื่อปี 2552 ทรงมีพระราชดำริให้ดำเนิน โครงการทุนการศีกษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ด้วยพระราชปณิธานที่มุ่งสร้างความรู้ สร้างโอกาสแก่เยาวชนไทยที่มีฐานะยากจนยากลำบาก แต่ประพฤติดี มีความสามารถในการศีกษา ให้ได้รับโอกาสทางการศีกษาที่มั่นคงต่อเนื่องในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จนสำเร็จการศีกษาในระดับปริญญาตรีตามความสามารถของแต่ละคน เป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและศักยภาพแก่เยาวชนไทย ต่อมาในปี 2553 ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งมูลนิธิทุนการศีกษาพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (ม.ท.ศ.) ขึ้น ทรงให้นำโครงการทุนการศีกษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร มาอยู่ภายใต้การดำเนินงานของมูลนิธิฯ ด้วยพระราชปณิธานที่มุ่งสร้างโอกาสทางการศีกษาอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนสืบต่อไป

พระบรมราชโบาย ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 ด้านการศีกษา การศีกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน

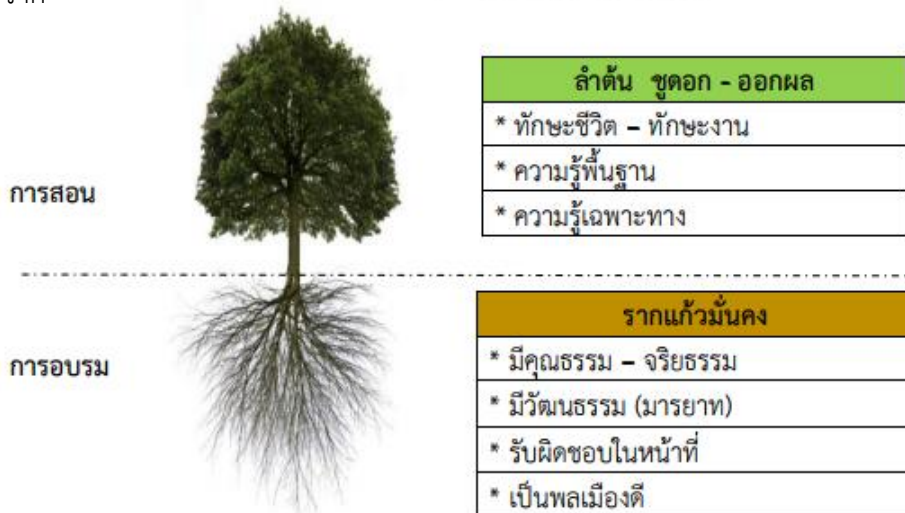
1. ทศนคติที่ถูกต้อง
2. พื้นฐานชีวิต (= อุปนิสัย) ที่มั่นคงเข้มแข็ง
3. มีอาชีพ - มีงานทำ

พระราชกระแส ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 10 ด้านการศีกษา ในภาพรวม

1. สืบสานพระราชปณิธานหรือพระราชกระแสรับสั่งรัชกาลที่ 9 เรื่อง การสร้างคนดี การสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง ต้องหาแนวทางสร้างคนดีก่อน แล้วจึงจะไปสู่เด็กเป็นคนดี และพัฒนาให้เป็นคนเก่ง ครูต้องมีศรัทธาที่แรงกล้าเพื่อทำให้เด็กเป็นคนดีคือ สิ่งที่สอนและอบรมผู้เรียนให้มีองค์ความรู้ มีอุปนิสัยดีดดี (Character Education) 5 ด้าน คือ ศีลธรรม จริยธรรม มารยาท วินัย และวัฒนธรรม เพื่อให้คนไทยเป็นผู้มีมารยาท มีวินัย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และเป็นพลเมืองดีของชาติโดยการศึกษา แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การสอน และการอบรม ซึ่งเปรียบเทียบ ต้นไม้ที่มีส่วน

ของลำต้นและราก

การศีกษาเปรียบเสมือนต้นไม้

2. การศีกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่เด็ก ทศนคติที่ถูกต้อง (อุปนิสัย) ที่มั่นคงเข้มแข็ง มีอาชีพ - มีงานทำ ฯลฯ การแนะแนวอาชีพต้องเข้มข้น โรงเรียนควรมีการแนะแนว ทั้งการแนะแนวชีวิต (วินัย และมารยาทไทย) และแนะแนวอาชีพ อย่างเป็นระบบ

3. เน้นการสร้างทศนคติ (Attitude) ต้องสอนให้เด็กรู้ถูก รู้ผิด ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง (และพบว่าความคาดหวังในเด็กของประเทศไทย คือ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีน้ำใจ การอบรมจนเกิดเป็นนิสัยประจำชาติ) การสร้างเด็กเพื่อเป็นคนในอนาคตของชาติที่มีการศีกษา

4. การศีกษาในภาพรวมทำอย่างไรให้เยาวชนมีความสนใจและเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องของสถาบัน ความเป็นชาติและประวัติศาสตร์

ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์

ความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๒ กับ แผนการศึกษาแห่งชาติ

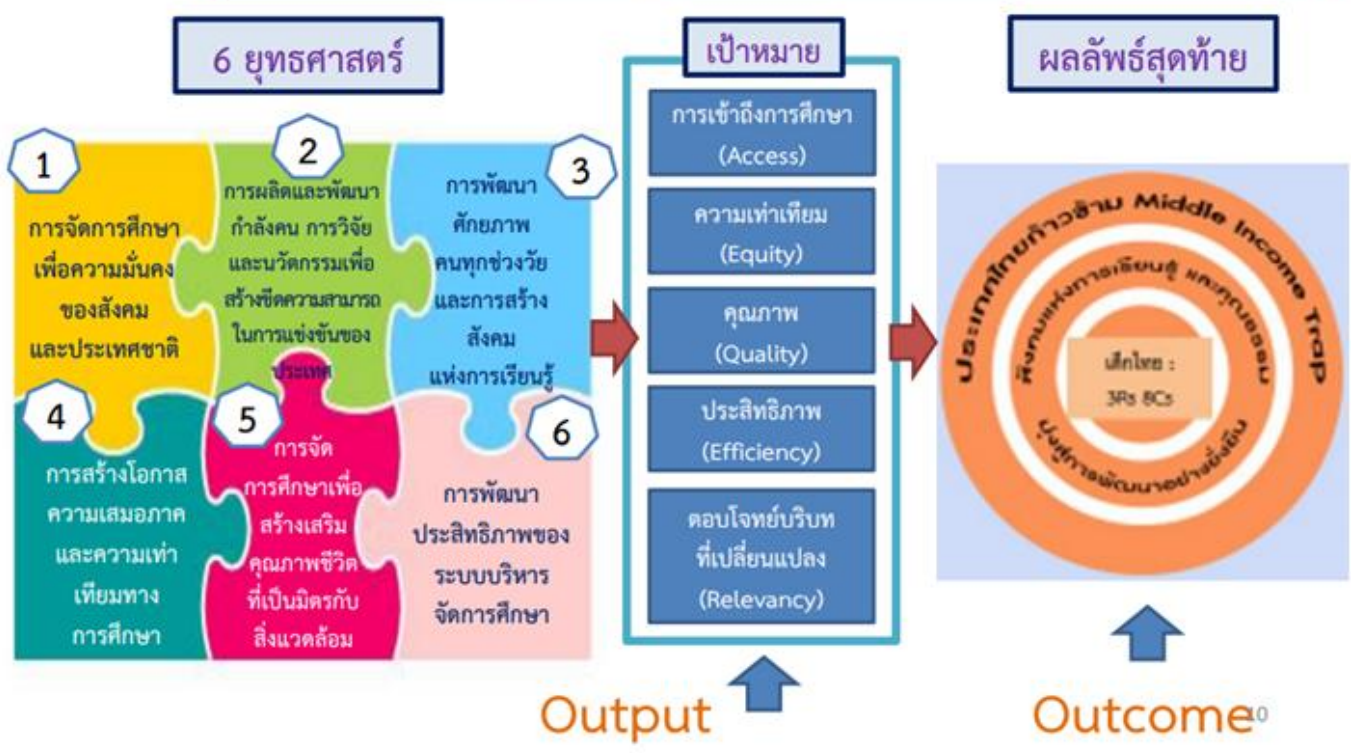

การศึกษา ๔.๐ : ผู้เรียนสร้างนวัตกรรมได้

กรอบแนวคิดแผนการศึกษาแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ

ปรากฏในยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

เป้าหมายที่ 2: คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ได้รับการศึกษา และเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579

เป้าหมายที่ 2 : คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด
ที่สำคัญ เช่น

- ร้อยละของนักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-Net) แต่ละวิชาผ่านเกณฑ์คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปเพิ่มขึ้น
- ร้อยละของผู้เรียน เยาวชนและประชาชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพหรือทักษะด้านอาชีพ สามารถมีงานทำ หรือนำไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
- ร้อยละของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษที่จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม และภาษาถิ่นเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ 3 : คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

ตัวชี้วัด
ที่สำคัญ เช่น

- ร้อยละของสถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น
- ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น
- มีระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขภัยคุกคามในรูปแบบใหม่
- ร้อยละของสถานศึกษาที่ปลอดภัยเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีคดีทะเลาะวิวาทลดลง

19

แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ยกกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ยกกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว)
4. พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อจัดการระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่

แผนงาน/โครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2560 – 2561) อาทิ

- โครงการสร้างจิตสำนึกความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด อาทิ

- โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ
- โครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มคุณภาพชีวิตในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ
- โครงการสร้างเสริมความรู้และทักษะความเป็นพลเมือง (Civic Education)
- โครงการส่งเสริมกิจกรรมการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน

20

โรงเรียนคุณธรรม

ทุกโรงเรียนได้ปฏิบัติตามแนวทางโรงเรียนคุณธรรมอยู่แล้ว เพราะถือเป็นวาระสำคัญของชาติอันนับแรกที่จะนำพาความเชื่อมั่นศรัทธาต่ออนาคตของประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญในเรื่องการสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนด **กรอบแนวคิดที่สำคัญของโรงเรียนคุณธรรม 5 ด้าน** ที่มีความเชื่อมโยงกันในทุกมิติ และถือเป็นการสร้างให้นักเรียนมีคุณธรรมนำความรู้ ดังนี้ **1. ความพอเพียง:** ดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง ประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักความพอดีพอเหมาะ และใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย **2. ความกตัญญู:** เป็นพื้นฐานด้านคุณธรรมของทุกคน และเป็นสัญลักษณ์ของคนดี เราจึงต้องมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ซึ่งเปรียบเสมือนพระในบ้าน และกตัญญูต่อครูอาจารย์ซึ่งเปรียบเสมือนพระที่โรงเรียน **3. ความซื่อสัตย์สุจริตสร้างชาติ:** ความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต คำพูดหรือการกระทำทุกอย่างควรมาจากใจ **4. ความรับผิดชอบ:** ความรับผิดชอบซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเจริญสัมมาชีพต่อไปในวันข้างหน้า ยึดมั่นกฎกติกาในการทำงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย คงเส้นคงวาในความดี ปากตรงกับใจ และอย่าหลงลืมตัว **5. คุณธรรมจริยธรรม:** การยึดมั่นคุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญ และต้องดำรงตนให้เป็นแบบอย่างของสังคม

ตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม 7 ข้อ ดังนี้ **1. มีอุดมการณ์คุณธรรมต่อการพัฒนาในโรงเรียนคุณธรรม** **2. มีกลไกและเครื่องมือในการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันทั้งโรงเรียน** **3. มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์** มีคุณธรรม จริยธรรม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน และเสียสละในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น **4. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดน้อยลง** **5. มีกระบวนการมีส่วนร่วม** และสร้างความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน **6. มีองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านคุณธรรมและบูรณาการร่วมกันไว้ในชั้นเรียน** **7. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม**

โรงเรียนประชารัฐ

โรงเรียนประชารัฐ เป็นหนึ่งในโครงการสานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ เป็นมิติใหม่ของความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำให้มีสัมฤทธิ์ผล และมีส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน การทำงานร่วมกันเป็นระบบมากขึ้น กระจายไปสู่วงกว้างมากขึ้น เป็นระบบการศึกษาที่ทั้งระบบที่ ต้องมีการวางแผนงาน งบประมาณให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่จะรองรับกับพลวัตในศตวรรษที่ 21

โรงเรียนผ่านการคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบโครงการโรงเรียนประชารัฐ จะได้รับการพัฒนาตามโครงการภายใต้การดูแลและให้ความช่วยเหลือของ School Partners จากภาคเอกชน 1,000 คน และมี School Sponsor จากภาครัฐและภาคเอกชนให้การสนับสนุนด้วย

สิ่งที่จะได้รับการเป็นต้นแบบโรงเรียนประชารัฐ มี 4 ประการ คือ 1) ครู ได้รับความรู้และประสบการณ์จากกระบวนการจัดการ ตลอดจนได้รับการพัฒนา – การเรียนรู้ต่าง ๆ 2) โรงเรียน ได้รับการเติมเต็มจากภาคเอกชน ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน สื่อการเรียนการสอน ระบบฐานข้อมูล เป็นต้น 3) ผู้บริหาร ได้รับการพัฒนาคุณสมบัติและสมรรถนะความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการ 4) ผู้ปกครอง ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น

ความคาดหวังจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนประชารัฐ ในหลายส่วน เช่น การมีธรรมาภิบาลในสถานศึกษา โรงเรียนมีความพร้อม มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนห้องเรียนที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น โดยเฉพาะภาษาอังกฤษต้องสามารถสื่อสารได้ดีขึ้น รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนไอซียู (ICU)

นพ.ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) กล่าวถึงนโยบายในการดำเนินงานขับเคลื่อนยกระดับคุณภาพโรงเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน (ไอซียู) ว่า นโยบายดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนที่ประสบปัญหาวิกฤตทางการศึกษาด้านต่างๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาคารเรียนชำรุดทรุดโทรม ขาดแคลนบุคลากร และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน รวมทั้งทั่วประเทศ 6,964 แห่ง แบ่งเป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 4,469 แห่ง, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 364 แห่ง และโรงเรียน ICU ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์น้ำท่วมภาคใต้ 2,131 แห่ง โดยสามารถวิเคราะห์สภาพปัญหาทางการศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วนได้ 7 ด้าน คือ

1. ด้านคุณภาพ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างต่อเนื่อง นักเรียนอ่านไม่ออก/เขียนไม่คล่อง โรงเรียนไม่ผ่านการประเมิน เด็กขาดทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ เป็นต้น
 2. ด้านกายภาพ เช่น อาคารเรียนชำรุดทรุดโทรม ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์หรือห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ไม่เพียงพอ ไม่มีห้องสมุด ห้องน้ำชำรุดและไม่เพียงพอ ขาดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น
 3. ด้านบุคลากร เช่น ขาดผู้บริหารหรือเปลี่ยนผู้บริหารบ่อย ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงเอก ขาดบุคลากรฝ่ายสนับสนุน เป็นต้น
 4. ด้านการบริหารจัดการ เช่น นักเรียนขาดเรียนบ่อย นักเรียนออกกลางคัน ครูขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ ครูขาดการพัฒนาอบรมอย่างต่อเนื่อง สวัสดิการครูไม่เพียงพอ เป็นต้น
 5. ด้านโอกาสทางการศึกษา เช่น ครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน นักเรียนที่อยู่ติดชายแดนเดินทางลำบากและขาดความปลอดภัยในการเดินทาง ระยะทางจากบ้านไกลจากโรงเรียน เป็นต้น
 6. ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาด้านการจัดการขยะ ฝุ่นละออง และมลพิษทางอากาศ ประสพภัยธรรมชาติ (น้ำท่วมขัง การพังทลายของดิน) ปัญหาเสาพืด ครอบครัวยากแค้น สภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ชุมชนขาดความศรัทธาต่อโรงเรียน เป็นต้น
 7. ด้านอื่น ๆ เช่น ปัญหาข้าวชำรุด เด็กเรียนร่วม ขาดแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น
- เมื่อทำการวินิจฉัยปัญหาออกมาทั้ง 7 ประการแล้ว การดำเนินงานขั้นต่อไปคือ "การรักษา" โดย สพฐ. จะคัดกรองและพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วนของโรงเรียนที่กำลังประสบปัญหาและต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษ เพื่อจะแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด และทำให้โรงเรียนแต่ละแห่งรอดพ้นจากสภาวะวิกฤตทางการศึกษา ด้วยนโยบาย "โรงเรียนดีใกล้บ้าน (โรงเรียนแม่เหล็ก)" อันเป็นการรวบรวมโรงเรียนที่อยู่ใกล้กัน เพื่อแก้ไขปัญหาทั้งเชิงกายภาพและคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนเป็นสำคัญ ภายใต้การยอมรับของทุกคนในชุมชน ซึ่งเป็นยาชั้นดีหรือเป็นหนึ่งในวิธีการแก้ปัญหาโรงเรียน ICU รวมทั้งการเกลี้ยครู นโยบายโรงเรียนพระราชรัฐ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและชุมชน ตลอดจนการให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) เป็นหมอนในท้องถิ่น เพื่อดูแลและแก้ปัญหาให้กับสถานศึกษาในพื้นที่ด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถแก้ปัญหาโรงเรียน ICU ได้เช่นกัน

แผนบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 120 คนลงไป (ยุบรวมแล้วน้อยกว่า 40-60 คน)

สพฐ.เผยแผนบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 15,577 โรงเรียน เป้าหมายหลัก คือ **แก้ปัญหาโดยใช้การบริหารจัดการ** ต้องให้โรงเรียนมีครูครบชั้น และมีนักเรียนที่เหมาะสมกับห้องเรียนทั้งสองโรงเรียนจะต้องมาบริหารโรงเรียนร่วมกันโดยวิธีการควบรวมแต่ไม่ใช้การยุบเลิกโรงเรียน เว้นแต่โรงเรียนที่มีที่ตั้งสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เป็นข้อจำกัด เช่น พื้นที่สูง อยู่บนเกาะ ปี 2559 - 2560 ควบรวม 10,971 โรงเรียน ขั้นตอนต่อไปก็จะมีการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน วัสดุ ครุภัณฑ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพต่อไป

แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1. โรงเรียนขนาดเล็กที่มีคุณภาพสูง บริหารจัดการได้ดีอยู่แล้ว 2. โรงเรียนที่มีที่ตั้งทางสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นข้อจำกัด ได้แก่ โรงเรียนพื้นที่พิเศษ ห่างไกล พื้นที่สูงหรือเกาะ และโรงเรียนที่มีระยะห่างจากโรงเรียนใกล้เคียงเกิน 6 กม. ให้คงสภาพอยู่ก่อน และ 3. โรงเรียนทั่วไปที่มีระยะห่างจากโรงเรียนใกล้เคียงไม่เกิน 6 กม. ซึ่งจะเป็นโรงเรียนที่จะเข้าสู่การบริหารจัดการ